

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Гідротерапія

(назва дисципліни)

підготовки бакалавра (на базі повної загальної середньої освіти)

(назва освітнього рівня)

спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньої програми 227 « Фізична терапія, ерготерапія»

(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Силабус навчальної дисципліни «Гідротерапія» підготовки “бакалавра”, галузі знань — 22 - охорона здоров'я, спеціальності — 227 - фізична терапія, ерготерапія, за освітньою програмою - фізична терапія, ерготерапія.

Розробник: Грейда Н.Б., доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії ВНУ ім. Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, доцент.

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри **фізичної терапії та ерготерапії**

протокол № 6 від 29.01.2021 р.

Завідувач кафедри: (Андрійчук О. Я.)

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань: 22 - Охорона здоров'я	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>	Спеціальність: 227 - фізична терапія, ерготерапія	Рік навчання <u>4</u>
		Семестр <u>8-ий</u>
ІНДЗ: <u>намає</u>	Освітня програма: фізична терапія, ерготерапія	Лекції 4 год.
		Лабораторні заняття 26 год.
		Самостійна робота 78 год.
	Освітній ступінь: Бакалавр	Консультації 12 год.
		Форма контролю: екзамен

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач: Грейда Наталія Богданівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'я людини та фізичної терапії, доцент, ngreyda@ukr.net

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри фізичної терапії та ерготерапії.

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Гідротерапія» - це лікування рухами у воді. Застосовується у вигляді гімнастичних вправ, витягнення у воді, корекції положенням, підводного масажу, плавання, купання, механотерапії та ігор у воді. У першу чергу використовується механічна дія водного середовища, її виштовхуюча підйомна сила і гідростатичний тиск. Завдяки першій властивості зменшується маса тіла людини у воді на 9/10, тобто при масі у 80 кг людина буде важити 8 кг. Це значно полегшує виконання вправ і дає змогу при мінімальному м'язовому зусиллі виконувати активні рухи, збільшити їх амплітуду. Разом з тим у воді можна збільшити навантаження на м'язову систему за рахунок подолання її опірності, яка прогресивно зростає при прискоренні темпу, зміни напрямку і амплітуди рухів, виконанні вправ послідовно у воді і поза нею, поглибленні занурення.

Гідростатичний тиск водного середовища позитивно впливає на дихальну і серцево-судинну системи. При зануренні пацієнта у воду до шиї збільшується тиск на грудну клітку і черевну порожнину. При виконанні вдиху дихальні м'язи хворого змушені долати опір води, а якщо видих робити у воду, то дихальні м'язи повинні переборювати опір води і у цій фазі дихання. Така дихальна гімнастика тренує і зміцнює дихальну мускулатуру. Тепла вода

поліпшує лімфообіг, сприяє розслабленню м'язів, розм'якшує тканини, зменшує рефлекторну збудженість, покращує еластичність м'язів, знижує больові відчуття. Це позитивно впливає на виконання фізичних вправ. Для відновлення нормального тонусу, сили м'язів та загартування фізичні вправи виконують у прохолодній воді.

Фізичні вправи у воді проводять у лікувальних і загальних басейнах, у звичайних чи спеціальних ваннах, що забезпечує достатню амплітуду рухів кінцівок. Для виконання фізичних вправ у гомілковостопному і променевоzap'ясному суглобах та в дрібних суглобах кисті і стопи часто застосовують локальні ванни. Гімнастичні вправи у воді виконують на різній глибині занурення: до поясу, до плечей, до підборіддя. Застосовують активні і пасивні вправи, полегшені і з обтяженням, з предметами і пристосуваннями, на розтягнення і розслаблення, дихальні вправи, різновиди ходьби, механотерапевтичні апарати. Температура води при захворюваннях опорно-рухового апарату, наслідках травм і захворювань нервової системи має становити 36-38°C.

У воді проводиться витягнення, переважно, хребта та кінцівок і застосовується воно найчастіше для усунення больового синдрому за допомогою ефекту теплої води. При захворюваннях хребта лікувальний ефект можливий завдяки розвантаженню міжхребцевих дисків і суглобів, що зменшує тиск на корінці спинномозкових нервів і одночасної болезаспокійливої та релаксуючої дії теплої води. Може використовуватись підводне вертикальне витягнення хребта у басейні, горизонтальне витягнення хребта і кінцівок у басейні та ванні.

Пререквізити (попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни) - фізичне виховання (види оздоровчої рухової активності: аквааеробіка, евритмія); нормальна анатомія і фізіологія людини (за професійним спрямуванням); функціональна анатомія; науково-доказова практична діяльність у фізичній терапії та ерготерапії; долікарська медична допомога; основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності); терапевтичні вправи; коригуюча гімнастика, тейпування, постізометрична релаксація; клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні діяльності ОРА; клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної систем.

Постреквізити (дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни) – загальна неврологія; мануальні методи фізичної терапії; обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату; методика та техніка класичного масажу; клінічний реабілітаційний менеджмент при неврологічних дисфункціях; обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності нервової системи.

Метою викладання навчальної дисципліни «Гідротерапія» є формування у студентів професійно важливих умінь лікування рухами у воді, застосування гімнастичних вправ у воді, витягнення у воді, корекції положенням, підводного масажу, плавання, купання, механотерапії та ігор у воді при різних нозологіях.

Основним завданням дисципліни «Гідротерапія» є:

- сформувати у студентів цілісне уявлення про запобігання ускладнення захворювань;
- проводити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з гідрокінезитерапії;
- мати спеціальні концептуальні знання з гідротерапії;
- навчити особливостям застосування з профілактичною реабілітаційною та лікувальною метою засобів та методів гідротерапії;
- виробити базові навички розробки індивідуальної реабілітаційної програми застосування засобів та методів гідротерапії;
- навчити особливостям організації процесу різних гідропроцедур;
- забезпечити уміння об'єктивізації ефективності процесу гідротерапії.

Компетентності

До кінця навчання студенти повинні бути компетентними у таких питаннях:

- ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 04. Здатність працювати в команді.
- ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
- СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
- СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.
- СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.
- СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
- СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами (додаток 3) та документувати отримані результати.
- СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
- СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.
- СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.
- СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

До завершення навчання студенти повинні:

знати:

- загальну характеристику гідротерапії;
- класифікацію та характеристику основних засобів гідротерапії;
- основні показання та протипоказання до застосування засобів гідротерапії на різних етапах реабілітації;
- заходи гідротерапії для ліквідації, або компенсації рухових порушень та активності;
- реабілітаційний вплив засобів та методів гідротерапії при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної систем організму;
- реабілітаційний вплив засобів та методів гідротерапії при порушенні діяльності опорно-рухового апарату;
- реабілітаційний вплив засобів та методів гідротерапії при неврологічних розладах;
- визначити правила проведення гімнастичних вправ у воді;
- обґрунтувати правила вертикального витягнення хребта у воді;
- обґрунтувати правила горизонтального витягнення хребта у воді;
- визначити правила витягнення кінцівок у воді;
- визначити правила застосовувати витягнення хребта у ванні шляхом провисання тулуба у воді;
- визначити правила проведення купання та плавання пацієнтів з різними нозологіями.

вміти:

- проаналізувати можливість застосування засобів гідротерапії, враховуючи показання та протипоказання;
- застосовувати для корекції порушень фізичного стану засоби гідротерапії;

- використовувати різні види гідрокінезипроцедур;
- пояснити ефективність гідрокінезипроцедури для відновлення та підтримки здоров'я;
- безпечно та ефективно виконувати програму гідрокінезитерапії;
- застосовувати гідрокінезипроцедури при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної систем організму;
- застосовувати гідрокінезипроцедури при порушенні діяльності опорно-рухового апарату;
- застосовувати гідрокінезипроцедури при неврологічних розладах;
- застосовувати гідромасажні ванни для ніг з метою нормалізації тону м'язів нижніх кінцівок, зняття втоми ніг, поліпшення периферичного крово- і лімфо обігу, загального тонізуючого ефекту, зменшення болів, набряків нижніх кінцівок, поліпшення нічного сну;
- застосовувати вертикальне витягнення хребта у воді;
- застосовувати горизонтальне витягнення хребта у воді;
- застосовувати витягнення хребта у ванні шляхом провисання тулуба у воді;
- застосовувати витягнення кінцівок у воді;
- проводити купання та плавання пацієнтів з різними нозологіями.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Застосування гімнастичних вправ, витягнення, корекції положенням у воді, враховуючи показання та протипоказання при різних нозологіях						
Тема 1. Історичний аспект застосування водолікування та гідрокінезитерапевтичних процедур	16	2	2	10	2	ДС РМГ/5
Тема 2. Правила проведення, показання та протипоказання до використання гімнастичних вправ у воді при різних нозологіях	16		4	10	2	ДС РМГ/5
Тема 3. Правила проведення, показання та протипоказання витягнення у воді при різних нозологіях	16		4	10	2	ДС РМГ/5
Тема 4. Правила проведення, показання та протипоказання до корекції положенням у воді при різних нозологіях	18		4	12	2	ДС ДБ РМГ/5
Разом за модулем 1	66	2	14	42	8	20
Змістовий модуль 2. Застосування підводного масажу, плавання та купання, механотерапії, ігрових методик, враховуючи показання та протипоказання при різних нозологіях						
Тема 5. Правила проведення, показання та протипоказання підводного масажу при різних нозологіях	18		4	12	2	ДС РМГ/10
Тема 6. Правила проведення, показання та протипоказання плавання та купання при різних нозологіях	19	2	4	12	1	ДС РМГ/5
Тема 7. Правила проведення, показання та протипоказання механотерапії, малорухливих, рухливих та спортивних ігор у воді при різних нозологіях	17		4	12	1	ДС РМГ/5
Разом за модулем 2	54	2	12	36	4	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
Всього годин / Балів	120	4	26	78	12	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Гідрокінезипроцедури при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної систем організму</p> <ul style="list-style-type: none"> • Апханова Т.В., Кульчицкая Д.Б., Еремушкин М.А., Стяжкина Е.М. Применение лечебной гимнастики в бассейне в реабилитации больных с хронической лимфовенозной недостаточность // Вестник восстановительной медицины. - 2019. - 3 (91). - 20-24. • Бісмак О.В. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. • Князева Т.А., Отто М.П., Никифорова Т.И., Апханова Т.В., Стяжкина Е.М. Интервальные физические тренировки в воде у больных ИБС с сопутствующей артериальной гипертонией // Кардиоваскулярная терапия и профилактика. – 2017. - Т.16. - № 5. - с.63b-64a. 	10
2	<p>Гідрокінезипроцедури при порушенні діяльності опорно-рухового апарату</p> <ul style="list-style-type: none"> • Князева Т.А., Отто М.П., Никифорова Т.И., Апханова Т.В., Стяжкина Е.М. Интервальные физические тренировки в воде у больных ИБС с сопутствующей артериальной гипертонией // Кардиоваскулярная терапия и профилактика. – 2017. - Т.16. - № 5. - с.63b-64a. • Оздоровительное, лечебное и адаптивное плавание: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. // под ред. Н.Ж. Булгаковой. - М.: Издательский центр «Академия», 2008. - 432с. • Полянська О. С. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. – Чернівці : Прут, 2006. – 208 с. 	10
3	<p>Гідрокінезипроцедури при неврологічних розладах</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оздоровительное, лечебное и адаптивное плавание: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. // под ред. Н.Ж. Булгаковой. - М.: Издательский центр «Академия», 2008. - 432с. • Полянська О. С. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. – Чернівці : Прут, 2006. – 208 с. • Романчук О.П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі: навч.-метод.пос. / О.П. Романчук. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. – 206 с. 	9
4	<p>Гідромасажні ванни для ніг з метою нормалізації тону м'язів нижніх кінцівок, зняття втоми ніг, поліпшення периферичного крово- і лімфо обігу, загального тонізуючого ефекту, зменшення болів, набряків нижніх кінцівок, поліпшення нічного сну</p> <ul style="list-style-type: none"> • Полянська О. С. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. – Чернівці : Прут, 2006. – 208 с. • Романчук О.П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі: навч.-метод.пос. / О.П. Романчук. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. – 206 с. 	10

	<ul style="list-style-type: none"> Физические упражнения в воде // Медицинская реабилитация: руководство: в 3 т. / под ред. В.М. Боголюбова. М., 2007. Т. 1. – 675 с., Т. 2 – 630 с., Т. 3 – 583 с. 	
5	<p>Вертикальне витягнення хребта у воді</p> <ul style="list-style-type: none"> Романчук О.П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі: навч.-метод.пос. / О.П. Романчук. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. – 206 с. Физические упражнения в воде // Медицинская реабилитация: руководство: в 3 т. / под ред. В.М. Боголюбова. М., 2007. Т. 1. – 675 с., Т. 2 – 630 с., Т. 3 – 583 с. Кенц В. В. Водолікування // Основи курортології. - К., 2003. – С.12-16. 	9
6	<p>Горизонтальне витягнення хребта у воді</p> <ul style="list-style-type: none"> Физические упражнения в воде // Медицинская реабилитация: руководство: в 3 т. / под ред. В.М. Боголюбова. М., 2007. Т. 1. – 675 с., Т. 2 – 630 с., Т. 3 – 583 с. Кенц В. В. Водолікування // Основи курортології. - К., 2003. – С.12-16. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – 3-тє вид. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 448 с. 	10
7	<p>Способи витягнення хребта у ванні шляхом провисання</p> <ul style="list-style-type: none"> Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – 3-тє вид. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 448 с. Порада А. М. Основи фізичної реабілітації: навч. посібник / А. М. Порада, О. В. Солодовник, Н. Є. Прокопчук. – К.: Медицина, 2006. – 248 с. Кенц В. В. Водолікування // Основи курортології. - К., 2003. – С.12-16. 	10
8	<p>Витягнення кінцівок у воді</p> <ul style="list-style-type: none"> Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – 3-тє вид. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 448 с. Кенц В. В. Водолікування // Основи курортології. - К., 2003. – С.12-16. Медична та соціальна реабілітації: навчальний посібник / за заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с. 	10
Разом		78

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів та критерії оцінювання

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за кожен з двох модулів: поточне тестування (лабораторні заняття, самостійна робота); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. На оцінку завдань модуля I відводиться 40 балів, модуля II – 60 балів.

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного курсу, виконання лабораторних робіт безпосередньо на заняттях. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як

середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 40.

Модуль II передбачає перевірку підсумкових знань і вмінь студентів шляхом написання модульних контрольних робіт. Оцінка за модуль II виставляється за виконання студентом 2 контрольних робіт (по кожному із змістових модулів), які передбачають перевірку теоретичних знань. Контрольні роботи оцінюються за 30-бальною шкалою.

У разі недотриманням студентом *засад академічної доброчесності* - сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими керуються учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, оцінювання роботи не буде відбуватись (!). Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: • самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); • посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; • дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; • надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Критерії оцінювання модульної /підсумкової контрольної роботи:

оцінка **“відмінно”** відповідає 27-30 балам, ставиться за відмінне написання підсумкової / модульної контрольної роботи;

оцінка **“добре”** відповідає 22-26 балам, ставиться за хороше написання підсумкової / модульної контрольної роботи;

оцінка **“задовільно”** відповідає 18-21 балам, ставиться за задовільне написання підсумкової / модульної контрольної роботи;

оцінка **“незадовільно”** відповідає 1-17 балам, ставиться за незадовільне написання підсумкової / модульної контрольної роботи.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Екзамен здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань студента під час виконання залікових завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за з екзамен становить 60 балів. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає екзамен у формі опитування. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1 - 59	Незадовільно

Студенту, який з навчальної дисципліни має семестровий рейтинговий бал 60 і вище, підсумкова оцінка виставляється автоматично – “зараховано” або оцінка за національною шкалою та за шкалою ECTS. Якщо семестровий рейтинговий бал студента становить 35 – 59 балів, він має можливість скласти залік, студент, який після вивчення навчальної дисципліни за семестр набрав менше 34 балів, вивчає дисципліну повторно.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- Апханова Т.В., Кульчицкая Д.Б., Еремушкин М.А., Стяжкина Е.М. Применение лечебной гимнастики в бассейне в реабилитации больных с хронической лимфопатической недостаточностью // Вестник восстановительной медицины. - 2019. - 3 (91). - 20-24.
- Бісмак О.В. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с.
- Князева Т.А., Отто М.П., Никифорова Т.И., Апханова Т.В., Стяжкина Е.М. Интервальные физические тренировки в воде у больных ИБС с сопутствующей артериальной гипертензией // Кардиоваскулярная терапия и профилактика. – 2017. - Т.16. - № 5. - с.63b-64a.
- Оздоровительное, лечебное и адаптивное плавание: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. // под ред. Н.Ж. Булгаковой. - М.: Издательский центр «Академия», 2008. - 432с.
- Полянська О. С. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. – Чернівці : Прут, 2006. – 208 с.
- Романчук О.П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі: навч.-метод. пос. / О.П. Романчук. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. – 206 с.
- Физические упражнения в воде // Медицинская реабилитация: руководство: в 3 т. / под ред. В.М. Боголюбова. М., 2007. Т. 1. – 675 с., Т. 2 – 630 с., Т. 3 – 583 с.

Допоміжна література

- Кенц В. В. Водолікування // Основи курортології. - К., 2003. – С.12-16.
- Медична та соціальна реабілітації: навчальний посібник / за заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с.
- Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – 3-тє вид. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 448 с.
- Порада А. М. Основи фізичної реабілітації: навч. посібник / А. М. Порада, О. В. Солодовник, Н. Є. Прокопчук. – К.: Медицина, 2006. – 248 с.
- Порада А.М., Порада О.В. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 296 с.

- Пешкова О. В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : навчальний посібник / О. В. Пешкова. – Харків : СПДФО, 2011. – 312 с.
- Яковенко Н.П., Самойленко В.Б. Фізіотерапія: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 256 с.

Електронні ресурси:

1. <http://kingmed.info/media/book/5/4154.pdf><http://healthgate.com>,
3. <http://www.accesspub.com>